

Stjepan Čovo

MARIJINE SVETKOVINE (IV)

NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO ILI BLAGOVIJEST

(25. ožujka)

Najveći dan i najvažniji događaj koji se zbio u povijesti i koji interesira čovječanstvo, posebno kršćanski svijet, jest dan Gospodnjeg utjelovljenja, kad je »Riječ tijelom postala« (Iv 1, 14) u krilu Marijinu, kad je Bog postao čovjekom. Bog koji je odvijeka htio otkupiti čovječanstvo nalazi načina da dođe među ljude, da postane čovjekom, da spasi čovjeka. Da bi ispunio svoj naum, nalazi »službenicu Gospodnju« (Lk 1, 37), Mariju. U njezinu se krilu začinje i po njoj dolazi na svijet.

Nazaret, do tada nepoznato mjesto, postaje slavno i posvećeno, najsvetije mjesto na svijetu, posvećeno Kristovim utjelovljenjem i Marijinim životom. Promatranje Utjelovljenja vodi nas u Nazaret, u kuću Marijinu, u kuću djevojke iz roda Davidova (usp. Lk 1, 26—38) i potiče nas da promotrimo Marijinu ulogu u Utjelovljenju, zahvat Duha Svetoga, duboko značenje događaja koji se zbio kad se ispunilo proroštvo i došao nam »Emanuel — Bog s nama« (Iz 7, 14). Marija se pokazuje nama kao i rodici Elizabeti: »puna Duha Svetoga« (Lk 1, 41), Majkom Spasiteljevom (usp. Lk 1, 43). »Ona je zalog i garancija da se u jednom čistom stvorenju — u njoj — već ispunio Božji naum, u Kristu, za spasenje svakog čovjeka.«¹

Dok promatramo Mariju, mislimo na Kristovo utjelovljenje i naše otkupljenje, jer je ona, »pristajući na božansku riječ, postala Isusova majka, i prihvaćajući Božju spasiteljsku volju svim srcem i nezapriječena nikakvim grijehom potpuno se posvetila kao Gospodinova službenica osobi i djelu svoga Sina, pod Njim i s Njime po milosti svemogućega Boga služeći misteriju otkupljenja«.² Zato se ona pojavljuje kao Socia Redemptoris, družica u otkupljenju: »Time što je Krista začela, rodila, hranila, u hramu ga Ocu prikazala, i sa svojim Sinom, dok je na križu umirao, trpjela, na sasvim je osobit način sudjelovala u Spasiteljevu djelu, poslušnošću, vjeron, ufanjem i žarkom ljubavlju.«³

¹ PAVAO VI Apostolska pobudnica, *Marialis cultus*, u AAS 66 (1974) 113—168, br. 57. (Dalje: MC).

² II. VATIKANSKI SABOR, Dogmatska konstitucija o Crkvi, *Lumen gentium*, br. 56.

³ LG, br. 61.

Natpis u crkvi Navještenja u Nazaretu: *Hic Verbum caro factum est* — Ovdje je Riječ postala Tijelom, ne samo da označava mjesto Utjelovljenja nego nas i priziva na Mariju u čijem se krilu Utjelovljenje zbilo. Zato je Papa Pavao VI, kad je kao hodočasnik pohodio Nazaret 5. siječnja 1964. god., rekao: »U Nazaretu naše prve misli lete k Presvetoj Djevici, koja je majka Kristova, zato i majka Božja.« Ovdje se sjećamo Božjeg glasnika — Gabrijela, kojeg Bog šalje u maleni Nazaret (usp. Iv 1, 46) »k djevici zaručenoj s mužem po imenu Josip iz doma Davidova; a Djevici bijaše ime Marija« (Lk 1, 27). Marija — objekt posebne božanske dobrohotnosti — postaje Majkom Božjom; dijete, koje je začela snagom Duha Svetoga, neće se nazvati Sinom Božjim zato jer nema ljudskog oca, nego zato jer je ono vječni Bog, koji sada postaje i čovjekom.

Navještenje Gospodinovo nije samo Marijina svetkovina, nego je ono još više Gospodnja svetkovina. Na to nas upozorava misterij koji slavimo: Kristovo utjelovljenje i Marijin pristanak da se Krist utjelovi u njezinu krilu. Pavao VI. nas lijepo na to upozorava: »To je slavlje bilo i ostaje blagdan Krista i Djevice zajedno: tj. blagdan Riječi koja postaje 'Sinom Marijinim' (Mk 6,3), blagdan Djevice koja postaje Majkom Božjom.«⁴ Na taj smisao svetkovine upozoravaju nas i svi liturgijski tekstovi.

Svetkovina Navještenja najprije je uvedena u Istočnoj liturgiji. Odatle je prešla u liturgiju Galije i Španjolske, ali ne prije sedmog stoljeća. Još prije nego je ova svetkovina uvedena u liturgiju u simbolima vjere se ističe da je Marija izabrana za Majku Božju.⁵

Svetkovina je imala razne nazive i datume slavljenja. U starini se ona nazivala: Navještenje Gospodinovo, Navještenje Utjelovljenja Gospodnjega, Utjelovljenje našega Gospodina Isusa Krista po tijelu... Zato je danas spravom »svetkovina Utjelovljenja Riječi zadobila opet u *Rimskom kalendaru*, po obrazloženoj odluci, drevan naziv 'Navještenje Gospodinovo'.«⁶

Svetkovina se u starini slavila 25. ožujka. Njeno slavlje u uskoj je vezi sa slavljenjem Kristova rođenja — Božića — 25. prosinca. Mnogi su u starini mislili da je 25. ožujka dan stvaranja svijeta, Kristova utjelovljenja i njegove smrti, pa je onda razumljivo zašto su tog datuma slavili ovaj blagdan.⁷ Ova je svetkovina starija nego što je svetkovina Božića. Ako se svetkovina Kristova utjelovljenja slavila 25. ožujka, bilo je normal-

⁴ MC, br. 6.

⁵ Usp. RIGHETTI M., *L' Anno liturgico*, vol. II, izd. Ancora Milano 1969, str. 389; usp. DENZINGER - SCHÖNMETZER, *Enchiridion synbolorum definitionum et declarationum*, 34. izd. Herder 1967, br. 8, 10, 11, 12...

⁶ MC, br. 6.

⁷ Usp. CAPELLE B., *Le feste Mariane*, u *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla liturgia*, Desclée 1963, str. 809—810; CECCHETTI I., *Annunciazione nella liturgia*, u *Enciclopedia cattolica*, sv. I, 1948, str. 1384—1385. Sv. Augustin je mislio da je tog dana bilo Kristovo utjelovljenje i njegova muka. Usp. *De Trinitate*, u PL 42, 894.

no da se Božićna svetkovina slavi 25. prosinca, devet mjeseci poslije začea. Osim toga bilo je i drugih razloga i okolnosti koje su uplivala da se Božić slavi 25. prosinca.

Svetkovina Navještenja već je rano stavljena u crkveni kalendar. Koncil Trulanski (692) propisuje da se svetkovina slavi i onda kada padne u korizmu.⁸ Iz toga se vidi kolika se važnost davala ovoj svetkovini. Sabor u Toledu (656) određuje da se svetkovina Navještenja slavi 18. prosinca — osam dana prije Božića.⁹ Neki sumnjaju da je to odredba toledskog sabora ističući da se svetkovina slavila u Španjolskoj i u Rimu kao i na Istoku, tj. 25. ožujka. Ovu je svetkovinu u Rimu uveo papa Sergije I. (687—701). Uz svetkovinu uveo je i procesiju do crkve Svete Marije Velike. Od toga vremena potječe i divna zborna molitva koja naglašava cijeli sadržaj misterija koji slavimo: anđelov navještaj Mariji, Kristovo utjelovljenje. Marijino bogomajčinstvo. Ostale molitve, čini se, da su starije a u sebi kriju bogat doktrinalni karakter.¹⁰

Ambrozijanska je crkva slavila ovu svetkovinu 25. ožujka i u nedjelju pred vigiliju Božića. Za vrijeme sv. Karla Boromejskog ova se svetkovina slavi samo u Adventu, a od 1897. god. ponovno se slavi 25. ožujka. Tako se ova svetkovina slavi i u Istočnoj i u Zapadnoj crkvi 25. ožujka smatrajući Kristovo utjelovljenje početkom novoga, kršćanskog doba. U srednjem vijeku ovim je datumom negdje počimala i građanska godina nazivajući je: *Ab Incarnatione Domini — Od Utjelovljenja Gospodnjega*.¹¹

U istočnoj liturgiji Navještenje ima karakter Gospodnje svetkovine, jer se naglašava da je to dan Gospodnjeg zahvata za oslobođenje palog čovjeka; dan kada je po jednoj ženi — Mariji — pobjeđena smrt koja je došla po drugoj ženi — Evi. To je dan kad je Bog postao čovjekom, to je početak našega spasenja. Papa Pavao VI, povraćajući ovoj svetkovini stari naziv *Utjelovljenje Riječi*, želi naglasiti i kristološki karakter same svetkovine, tj. da je ovo »blagdan i Krista i Djevice«,¹² a ne samo *Blagdan Navještenja Blažene Djevice Marije*, kako je svetkovinu nazivao misal Pija V.

Cijela nam liturgija ove svetkovine navješćuje neopozivu Božju spasiteljsku volju. Snagom apsolutne Božje odluke Krist po Mariji dolazi da spasi ljudski rod. Marija se čudi toj Božjoj odluci koju joj anđeo Gabriel navješćuje. Od nje se traži odgovor kao što se tražio od Abrahama, proroka, apostola . . . Marija je u neizvjesnosti. Ona pita, ali ne sumnja, sluša i konačno velikodušno pristaje da bude majkom Božjom. Tako nam je Marija svojim *fiat*, svojom poslušnošću, pribavila otkupljenje i popravila ono što je Eva narušila svojom neposlušnošću.

⁸ MANSI I., *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio*, sv. XI, 968.

⁹ MANSI, XI, 33.

¹⁰ CAPELLE B., str. 809—810.

¹¹ CECCHETTI I., *Nav. dj.* 1384.

¹² MC, br. 6.

Svetkovina Navještenja nije samo spomen Marijina *fiat* već je ona i »spomen onoga spasonosnoga *Fiat* što ga je iznijela Utjelovljena Riječ, kad je, ulazeći u ovaj svijet, rekla: 'Evo dolazim... da činim, o Bože, tvoju volju' (usp. Heb 10, 7; Ps 39, 8—9); to znači, kao komemoraciju početka otkupljenja, te onog nerazdvojivog i zaručničkog ujedinjenja božanske i ljudske naravi koje postoji u jednoj Osobi Riječi.¹³ Na tu kristološko-soteriološku dimenziju Navještenja upozorava nas i dr. Šagi-Bunić kad kaže: »Papa sada na prvo mjesto stavlja *Kristov fiat*, i tako očevidno daje blagdanskom proslavljenju kristocentričnu dimenziju, i kristološki i soteriološki središnju, a da i ne treba reći koliko dalekosežnu.«¹⁴ Time Pavao VI. ne želi isključiti *Marijin fiat*, nego ga želi najuže povezati s *Kristovim fiatom* u djelu otkupljenja.

U obnovljenoj liturgiji časova himni su ove svetkovine bogati marijanskim sadržajem, dok na misi ulazna i pričesna pjesma, kao i zborna molitva, imaju više kristološki karakter. Novo predslavlje ove svetkovine naglašava kako je Marija vjerovala anđelovu navještenju, kako Krist — utjelovljen u njenom krilu po Duhu Svetom — postaje čovjekom da spasi sve ljude i tako se ispunjaju obećanja koja su dana sinovima Izraelovim. Prijašnja darovna molitva sada je stavljena za popričesnu. Prvo misno čitanje (Iz 7, 10—14) i evanđelje (Lk 1, 26—38) isti su kao i prije. Pridodano je drugo čitanje iz poslanice Hebrejima (10, 4—10), koje govori o Kristovoj poslušnosti, čime je pomirio svijet s Ocem. Pripjevni psalam (Ps 40 (39), 7—8a. 8b—9. 10, 11) također naglašava poslušnost volji Božjoj kao istinsku i pravu žrtvu.

Sve nas dakle u liturgiji ove svetkovine upućuje na Krista i Mariju: na Krista koji postaje čovjekom i vrši volju Očevu ostvarujući tako djelo spasenja ljudskog roda; na Mariju koja pristaje da bude majkom Kristovom izgovarajući velikodušno svoj *fiat*, čime ulazi u povijest spasenja kao suotkupiteljica.

POHOD BLAŽENE DJEVICE MARIJE (31. svibnja)

Mjesec svibanj, koji je pučka pobožnost posvetila Mariji, završava svetkovinom Pohoda B. D. Marije rodici Elizabeti. Ova Gospina svetkovina temelji se na izvještaju Lukina evanđelja (Lk 1, 39—56). To je ujedno i predmet promatranja drugog otajstva Gospine krunice. Marija se raduje što je postala majkom Božjom i tu svoju radost želi saopćiti rodici Elizabeti, želi joj reći da se Krist začeo u njezinoj utrobi i da je Bog našao mjesto boravka u njezinu krilu. Marija je pravo prebivalište Božje jer u svom krilu nosi dijete Isusa. Zbog toga je Elizabeta časti i pozdravlja: »Najblagoslovljenija si ti među ženama! I blagoslovljen plod utrobe tvoje.

¹³ MC, br. 6.

¹⁴ ŠAGI - BUNIĆ T., *Što hoće papa Pavao VI postići apostolskom pobudnicom o štovanju Marije*, u *Mariialis cultus*, KS, Zagreb 1975, Dokumenti 44, str. 112.

Odakle onda meni to da majka Gospodina moga dolazi k meni?» (Lk 1, 42—43). Taj se susret završava divnim Marijinim hvalospjevom *Veliča* (Lk 1, 46—55). U njem Marija slavi Boga i zahvaljuje mu za sve što joj je učinio. Marija je ostala kod Elizabete otprilike tri mjeseca pomažući joj i dijeleći s njom radost obostranog materinstva.

Spominjanje pohoda B. D. Marije u liturgiji počinje Crkva uvadati u VI. stoljeću, kad se razvila liturgija Došašća. Tada je naime Lukin izvještaj o Marijinu pohodu rodici Elizabeti stavljen u kvatrene dane Došašća. Grčka je Crkva slavila ovu svetkovinu 2. srpnja na uspomenu kada je u Carigrad, prema jednoj predaji, donešen drveni kovčeg, u koji je Marija bila pohranjena poslije smrti, i stavljen u crkvu sv. Marije Blahernske.¹⁵ Razlog slavljenja ove svetkovine 2. srpnja tražio se u evanđeoskim izvještajima. Rezoniralo se ovako: ako je Navještenje bilo 25. ožujka, ubrajajući tri mjeseca Marijina boravka kod Elizabete, vodeći računa da je Ivanovo rođenje moglo biti 24. lipnja, računajući da je Marija bila kod Elizabete i na dan Ivanova rođenja, onda je Marija otputovala od Elizabete otprilike poslije 2. srpnja. Bez obzira da li su točna ta nagađanja i kad je Marija stvarno došla u pohod rodici Elizabeti i koliko je kod nje ostala, ova se svetkovina slavila na Istoku 2. srpnja i križari su je prenijeli na Zapad.

Žarka pobožnost Franjevačkog reda prema Mariji učinila je da je kapitul u Pizi god. 1263., za generalstva sv. Bonaventure, odredio da čitav Red svetkuje Bezgrešno Marijino Začeće i Pohod B. D. Marije.¹⁶ Nakon toga se svetkovina brzo širila. Stoljeće kasnije, papa Urban V. (1378—1389) namjeravao je uvesti svetkovinu s viglijom, postom i osminom u opći kalendar Crkve, ali ga je smrt u tom spriječila. To je učinio Bonifacije IX. god. 1401. No, jedan dio Crkve svetkovinu nije prihvatio zbog shizme u Bazelu. Nakon koncila u Firenci (1439) svetkovinu su prihvatili Sirci, Maroniti i Kopti. Papa Siksto IV. sastavio je posebno Oficije za ovu svetkovinu. Pio V. ga međutim nije usvojio u liturgijskoj reformi koju je proveo. Ipak je svetkovinu ostavio u Rimskom časoslovu i odredio da se slavi jedino 2. srpnja. Klement VIII. je god. 1608. sastavio Oficij i Misu koja je bila ista kao i na Malu Gospu (8. rujna), osim čitanja iz Pjesme nad pjesmama (Pj 2, 8—14).

Najnovijim uređenjem liturgijskog kalendara svetkovina je stavljena 31. svibnja, između svetkovine Navještenja i svetkovine sv. Ivana Krstitelja (24. lipnja), jer joj taj datum — prema evanđeoskom izvještaju — više odgovara nego onaj 2. srpnja. Datum svetkovine sv. Ivana Krstitelja

¹⁵ CAPELLE B., *Le feste Mariane*, u *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla liturgia*, Desclée 1963, str. 809—810; LÖW G., *Visitazione di Maria santissima*, u *Enciclopedia cattolica*, vol. 12, 1954, 1499—1501.

¹⁶ WADDING L., *Annales Minorum*, tom. IV an annum 1263, br. XV, Ad Clares Aquas (Quaracchi) prope Florentiam 1931, str. 244: »Jussum item ut novae hae festivitates admitteretur in Ordine, videlicet Conceptionis beatae Virginis Mariae, Visitationis ejusdem, beatae Annae illius genitricis, et Marthae Virginis«.

bez sumnje je u vezi sa svetkovanjem Božića. Ako se utjelovljenje Kristovo zbilo 25. ožujka, a to je šesti mjesec od začeca sv. Ivana, logično je onda da se svetkovina Ivana Krstitelja stavlja tri mjeseca kasnije, 24. lipnja, poslije ljetnog solsticija, kad je sunce došlo do svog vrhunca i sjaja. Sad dolazi novo Sunce — Krist, pred kojim se Ivan treba »umanjivati« a on »rasti« (usp. Mt 3, 11). Možda nam danas ta kombinacija izgleda djetinja. Međutim, u ono vrijeme to je za Crkvu bilo vrlo važno: podudaranje svetkovine sv. Ivana s ljetnim solsticijem i poganskim običajem paljenja vatre. Još i danas je ponegdje običaj da se o svetkovini sv. Ivana pale vatre koje nazivaju »svitnjaci« sv. Ivana.

Slavljenje Pohoda B. D. Marije 31. svibnja odaje puni smisao kršćanskog služenja i zalaganja koji je Marija pružila svojoj rodici Elizabeti. Vjerojatno je Marija bila prisutna Ivanovu rođenju, dijelila radosti koje je proživljavala Elizabeta kao majka. Ovom svetkovinom otkrivamo posredničku ulogu Marijinu u našem otkupljenju. Kao što je Ivan apostol predstavljao čovječanstvo podno Kristova križa, tako ovom svetkovinom gledamo u Ivanu Krstitelju predstavnika čovječanstva koji poklikom svoje majke Elizabete »Blagoslovljen plod utrobe tvoje« (Lk 1, 42) priznaje Krista u Marijinu krilu. Krist je sigurno preko Marije posvetio Ivana, jer je kasnije sam rekao: »Zaista, kažem vam, između rođenih od žene nije ustao veći od Ivana Krstitelja« (Mt 11, 11). Marijina poniznost, jakost, djevičanstvo tako se odražavaju na Ivanu da bismo mogli reći da je Ivan prvi plod Marijina duhovnog majčinstva.

U ozračju ovog Pohoda trebamo promatrati i Marijin hvalospjev »Veliča« (Lk 1, 46—55), koji je u stvari eksplozija priznanja i klicanja u času kad se drugima očitovale njezino božansko materinstvo i u času kad Elizabeta priznaje to njezino materinstvo i klanja se njezinu Sinu. »Veliča« je vjerni pokazatelj Marijine biblijske pobožnosti, jer je on prožet porukom i riječima Starog zavjeta, čime Marija izražava svoju zahvalnost za sve što je primila od Gospodina. To je hvalospjev Novog i Starog Izraela Bogu milosrđa i spasiteljskog svemogućstva.

Marijin hvalospjev »Veliča« moli se svaki dan na Večernji. Njime Crkva s Marijom i po Mariji slavi Boga, izrazuje mu svoju zahvalnost i ujedno moli da Bog Mariju proslavi. Budući da je Marija prototip Crkve, njezin je hvalospjev himan Bogu koji se divno uklapa u Crkvu i njezine moleće članove, koji Marijinim riječima odaju hvalu Bogu. Što budemo više shvaćali Mariju i misterij njezina božanskog majčinstva, tim ćemo radije moliti ovaj hvalospjev i ostvarivati proroštvo da će Mariju zvati blaženom svi naraštaji (Lk 1, 48).

Nove misne molitve ove svetkovine sadrže važne pouke za nas. Kao što je Marija po Božjem nadahnuću pohodila rodicu Elizabetu, tako bismo i mi trebali biti poslušni nadahnućima Duha, da možemo s njom uvijek Boga veličati.¹⁷ Svaki bi vjernik poput Marije trebao biti svjestan da mu

¹⁷ RIMSKI MISAL, Zborna, 31. svibnja

je Bog učinio velika djela. Stoga bi morao radosno primati Spasitelja, »uvijek živoga, kog je, skrovita, blaženi Ivan, razigran, predosjetio.«¹⁸

Prvo misno čitanje nije više ono iz Pjesme nad pjesmama (Pj 2, 8—14) već iz Sefonije proroka (Sef 3, 14—18a), koje govori o prisutnosti Gospodnjoj usred Izraela; a pridodano i drugo po volji iz poslanice Rimljanima (Rim 12, 9—16b), koje naglašava potrebu suosjećanja i ljubavi prema bližnjemu. Evanđelje je isto kao i prije (Lk 1, 39—56), opisuje događaj Pohoda, ushit Elizabete i Marijinu zahvalu Bogu.

U Časoslovu se svi himni odnose na misterij Pohoda. Čitanja se također uklapaju u ovu svetkovinu. Prvo je uzeto iz Pjesme nad pjesmama (Pj 2, 8—14; 8, 6—7), a drugo iz Homilije svetog Bede Časnog, prezbitera, koji komentira Marijin hvalospjev »Veliča« naglašujući da je »u svetoj Crkvi nastao običaj, odličan i nadasve spasonosan, da svi svakoga dana pjevaju Marijin himan sa psalmima večernje pohvale. Češće sjećanje tim himnom na Gospodnje utjelovljenje potiče dušu vjernika na duh pobožnosti. Jednako tako i češće razmatranje primjera njegove Roditeljice osnažuje u postojanosti kreposti.«¹⁹

»Kada liturgija slavi Blaženu Djevicu Mariju koja u svome tijelu nosi Sina i posjećuje Elizabetu da joj pruži pomoć svoje ljubavi i da proglasi milosrđe Boga Spasitelja«,²⁰ tim ističe povezanost Marije s Isusom. Euharistijskom žrtvom se neprekidno obnavlja *Božji pohod* svojoj Crkvi i njenim članovima, da ih sve učini nosiocima Krista — kristonoscima, svjedocima njegove prisutnosti u današnjem svijetu. Bog dolazi, pohađa ljude, ali njegov boravak ne bi smio biti samo u kamenim hramovima, našim crkvama, već i u živim hramovima, u svima nama jer smo u Kristu svi »zajedno sazdana za stan Božji u Duhu« (Ef 2, 22).

BEZGREŠNO SRCE BLAŽENE DJEVICE MARIJE (Subota nakon druge nedjelje po Duhovima)

Papa Pavao VI. naglašava da postoje oblici spomena i blagdana Blažene Djevice Marije koji »izražavaju usmjerenja koja su se pojavila u suvremenoj pobožnosti«,²¹ među kojima spominje Bezgrešno Srce Marijino koje se slavi u subotu nakon druge nedjelje po Duhovima.

Premda je ovaj spomen novijega datuma, ipak se u Evanđelju dva puta izričito spominje Srce Marijino. Čini to sv. Luka u svom Evanđelju prvi put kad opisuje događaje koji su se zbili prigodom Kristova rođenja ističući da je »Marija pamtila sve te događaje i razmišljala o njima u srcu svome« (Lk 2, 19); a drugi put, kad opisuje događaje koji su se zbili prigodom hodočašća sv. Obitelji u Jeruzalemski hram naglašavajući da je Isusova majka po povratku u Nazaret »sve te događaje brižno čuvala u

¹⁸ RIMSKI MISAL, *Popričesna*, 31. svibnja.

¹⁹ ČASOSLOV NARODA BOŽJEGA, Svešćić br. 3, KS Zagreb 1973. str. 2047—2048.

²⁰ MC, br. 7.

²¹ MC, br. 8.

srcu« (Lk 2, 51). Osim toga, spomen Srca Marijina podsjeća na Srce Isusovo koje je uz Srce Marijino ritmički kucalo devet mjeseci. Ta veza Marijina Srca sa Srcem njezina Sina nikada se nije raskinula nego se uvijek povećavala dok nije došla do svog vrhunca kad je ona dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu.

Kroz cijelu kršćansku povijest, počevši od najstarije preko srednjovjekovne do najnovije, pisalo se i propovijedalo o Srcu Marijinu. Sv. Bernardin Sienski, na primjer, mnogo je propovijedao ne samo o Imenu Isusovu, nego i o Srcu Marijinu šireći pobožnosti prema Imenu Isusovu i Srcu Marijinu. Zbog toga, i zbog komentara koji je napisao o sedam Marijinih riječi koje donosi Evanđelje, neki su ga nazvali »Doktor Srca Marijina«. Svakako, poznati i nepoznati propovjednici i pisci o Srcu Marijinu doprinijeli su da se najprije počela razvijati privatna pobožnost prema Srcu Marijinu, a onda i javna. Iz te pučke pobožnosti nastale su bratovštine Srca Marijina.

Najveći širitelj liturgijske pobožnosti Srcu Marijinu bio je sv. Ivan Eudes (1601—1680). Leon XIII. ga smatra »začetnikom liturgijskog štovanja Presvetog Srca Isusova i Marijina«²² To će isto potvrditi i Pio X. Sam sv. Ivan Eudes hvalio se kako je pripadao jednoj kongregaciji koja nosi Marijino ime. On neće lučiti pobožnost Srcu Marijinu od pobožnosti Srcu Isusovu. Ove su dvije pobožnosti počele poprimati liturgijski oblik kad su se počele slaviti s vlastitim oficijem i misom, prvi put 8. veljače 1648., a drugi put 20. listopada 1672.

Bratovštine Srca Marijina rasle su iz dana u dan, a mnoge redovničke družbe su se stavljale pod Marijinu zaštitu i častile Srce Marijino. Papa Pio XII. je 31. listopada 1942. cijeli ljudski rod posvetio i stavio pod zaštitu Bezgrešnog Srca Marijina. Osim toga, mnogi su upućivali molbe Sv. Stolicu da se svetkovina Srca Marijina protegne na cijelu Crkvu. Sve su to razlozi zbog kojih je Pio XII. dekretom od 4. ožujka 1944.²³ odredio da se ova Gospina svetkovina slavi u cijeloj Crkvi osmi dan po Velikoj Gospi, tj. 22. kolovoza. Papa Pavao VI. je uredbom novog kalendara stavio ovu Gospinu svetkovinu kao neobavezan spomendan u subotu iza svetkovine Srca Isusova, tj. u subotu nakon druge nedjelje po Duhovima. Tim je htio naglasiti usku povezanost Srca Marijina sa Srcem Isusovim.

Obnovljena liturgija dala je i ovoj Marijinoj svetkovini kristološki karakter. U zornoj molitvi molimo da bismo po zagovoru B. D. Marije zavrijedili biti hramom slave Gospodnje. U darovnoj molitvi se naglašava Marija kao Bogorodica. Evanđelje (Lk 2, 41—51) govori o Isusovu boravku u Jeruzalemskom hramu i povratku u Nazaret, naglašavajući da je Marija »brižno čuvala sve te uspomene u svom srcu«. Zbog istog razloga u Časoslovu je za drugo čitanje donesen Govor sv. Lovre Justinijana, biskupa, u kojem ističe da je Isus bio prisutan u Marijinu srcu.

²² Usp. ROSCHINI G., *Cuore Immacolato di Maria*, u *Enciclopedia cattolica*, vol. 4, str. 1064—1066.

²³ PIO XII., *Cultus liturgicus*, u *AAS* 37 (1945) 50.